

**Informe sobre els sectors professionals que practiquen les
tècniques del tatuatge i de piercing**

Estudi encarregat per la Direcció General de la Salut Pública

Novembre de 1999

RPEEO 71

INFORME SOBRE ELS SECTORS PROFESSIONALS QUE PRACTIQUEN LES TÈCNiques DEL TATUATGE I DE PIERCING

**DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL
DIRECCIÓ GENERAL DE SALUT PÚBLICA**

NOVEMBRE DE 1999

RPEEO 71

RPEEO 71

Informe sobre els sectors professionals que
practiquen les tècniques del tatuatge i de piercing

RPEEO 70

Índex

Informe sobre els sectors professionals que practiquen les tècniques del tatuatge i de piercing.

1. Introducció.	2
2. Fonts d'informació.	2
3. Les inspeccions dels establiments on es realitzen activitats de tatuatge i piercing.	2-4
3.1. La inspecció dels establiments.	
3.2. La situació administrativa d'aquestes activitats.	
3.3. Característiques dels locals.	
3.4. Equipament i instrumental.	
3.5. Eliminació de residus.	
3.6. Pràctiques higièniques.	
3.7. Formació	
4. Avaluació i identificació dels riscos sanitaris relacionats amb el piercing i el tatuatge.	4
5. Gestió del risc sanitari, propostes.	4-6

Informe sobre la campanya divulgativa dels riscos de contagi en les operacions de col·locació de piercings i tatuatges.

1. Introducció.	7
2. Estratègia de la campanya.	7
3. Procés.	7
4. Conèixer la situació actual.	7-8
5. Identificar i avaluar els riscos sanitaris relacionats amb aquestes dues activitats.	8
6. L'elaboració dels consells sanitaris dirigits a assegurar la protecció de la salut davant el piercing i els tatuatges.	8
7. Preparació del material més adequat per aconseguir la corresponsabilització dels usuaris i l'autocontrol dels professionals del piercing i tatuatges.	8-9
8. Distribució del material divulgatiu.	9-10

Annexos

Informe sobre els sectors professionals que practiquen les tècniques del tatuatge i de piercing.

1. Introducció

Aquest informe s'ha elaborat atenent a la Resolució 856/V del Parlament de Catalunya, on s'insta al Govern a elaborar un informe sobre els sectors professionals que practiquen les tècniques del tatuatge i del piercing, fent-hi constar les condicions higièniques i les garanties sanitàries d'aquestes pràctiques, per a determinar les pautes a seguir per a la prevenció del risc relacionat amb l'exercici d'aquestes activitats.

2. Fonts d'informació

Les dades per elaborar el present informe provenen de la recerca bibliogràfica (possibilitat de transmissió de determinades malalties...) i de la inspecció *in situ* d'establiments on es realitzen pràctiques de tatuatge i piercing.

3. Les inspeccions dels establiments on es realitzen pràctiques de tatuatge i piercing.

S'han inspeccionat un total de 26 establiments escollits a l'atzar. Aquest nombre d'establiments suposa un 40% del cens (65 establiments) que ens han proporcionat diverses associacions de tatuadors i piercing. Cal tenir present que algunes de les activitats de piercing i tatuatge es porten a terme en altres llocs, que per diverses circumstàncies com la temporalitat de la seva activitat, no formen part del cens de partida.

3.1. La inspecció dels establiments

En el transcurs de la inspecció, es responia un qüestionari (annex 1) on s'hi contemplaven 6 apartats:

- Autorització administrativa
- Característiques del local on es fa l'activitat
- Equipament i instrumental
- Eliminació de residus
- Pràctiques higièniques
- Formació

S'adjunta al present informe (annex 2) el resum d'aquests qüestionaris, on es posa de manifest quin és el grau de compliment mig, en relació a les situacions que es consideren correctes.

3.2. La situació administrativa d'aquestes activitats

El tatuatge i el piercing, si bé són activitats on sistemàticament es perforen la pell i/o les mucoses, no formen part de l'àmbit pròpiament sanitari. En aquest sentit les duen a terme professionals no sanitaris, que alhora poden practicar altres activitats relacionades amb l'atenció personal (manicura, perruqueria, pedicurs...)

Els establiments on es practiquen, amb caràcter exclusiu o no, les pràctiques de tatuatge i piercing, són considerats llocs de convivència humana. La Llei 15/1990, de 9 de juliol, d'ordenació sanitària de Catalunya, atribueix als Ajuntaments (capítol 2, article 68) el control sanitari d'aquest tipus d'establiments. D'altra banda, l'article 63 de la Llei 8/1987, de 15 d'abril, municipal i de règim local de Catalunya, posa de manifest que els municipis tenen competències en la seguretat en llocs públics i en la protecció de la salubritat pública.

En les inspeccions es va comprovar que bona part dels establiments inspeccionats disposaven de llicència d'activitat concedida per l'Ajuntament corresponent, però així alhora un 20% dels establiments no en tenien. És habitual que en un mateix establiment on es practiqui el tatuatge o el piercing s'hi desenvolupin altres activitats (perruqueria, maquillatge...).

3.3. Característiques dels locals

Les característiques generals dels locals (parets, sostres...) són acceptables, si bé cal incidir en que les superfícies siguin de més fàcil neteja i desinfecció. Des del punt de vista de la higiene es considera convenient que hi hagi un rentamans d'accionament no manual, i convenientment equipat, en la mateixa sala on es realitza el tatuatge o piercing. Aquest punt el compleixen menys de la meitat dels establiments visitats.

3.4. Equipament i instrumental

En tota la mostra estudiada es compleix la utilització d'agulles d'un sol ús. Per contra, poc més de la meitat utilitzen tinters d'un sol ús. La desinfecció dels estris no rebutjables es fa amb autoclau i amb altres sistemes de desinfecció (alcohol o glutaraldehid).

3.5. Eliminació de residus

Bona part dels establiments (quasi el 80% dels inspeccionats) disposen de contenidors especials per agulles ja utilitzades. Una petita proporció està

equipada amb destructors d'agulles.

3.6. Pràctiques higièniques

Determinades pràctiques com rentar-se les mans abans i després de cada aplicació, utilitzar guants d'un sol ús, o tenir les instal·lacions i l'utilatge en condicions de neteja correctes, estan molt esteses (en més del 96% dels establiments de la mostra).

3.7. Formació

La formació específica per a tatuatge està més estesa que la formació específica per al piercing. No obstant, no tots els que diuen haver rebut una formació específica poden acreditar-la.

4. Avaluació i identificació dels riscos sanitaris relacionats amb el piercing i el tatuatge

En general les condicions higièniques i les garanties sanitàries que es donen són àmplies, més si considerem el risc real que suposen aquestes activitats quant a la transmissió de malalties. D'acord amb la recerca bibliogràfica hores d'ara no s'ha descrit cap cas de transmissió del virus de la sida per un tatuatge o pel piercing, i solament hi han descrits alguns casos de transmissió de l'hepatitis B i C. Tot i així, des del punt de vista de la protecció de la salut de les persones, i en base al principi de prevenció, cal assegurar un nivell més elevat de protecció front de malalties que es poden transmetre per la sang.

Tanmateix cal valorar que probablement els casos en què les garanties sanitàries són més escasses són situacions marginals que permaneixen en l'anonimat. Per tant, caldrà fer un esforç en la detecció d'aquestes situacions

5. Gestió del risc sanitari, propostes.

5.1 Com a mesura de comunicació del risc a la ciutadania, i alhora d'educació sanitària, es va plantejar fer arribar tant als usuaris com als professionals de les activitats de tatuatge i piercing els consells sanitaris dirigits a assegurar la protecció de la seva salut. Aquest punt ja s'ha complert en bona part a través de la distribució de la *Guia per a la prevenció de les malalties víriques de transmissió sanguínia als centres i serveis d'atenció personal* i del díptic *Si estàs en aquest "rotllo", fes-t'ho amb salut* (veure l'informe referent a la campanya divulgativa dels riscos de contagi relacionats amb el tatuatge i el piercing). A través de la comunicació del risc i de l'educació sanitària es preten fomentar la corresponsabilitat de les persones usuàries i l'autocontrol dels professionals que treballen en serveis d'atenció

personal.

5.2. Regular les activitats de tatuatge, piercing i aquelles altres relacionades amb l'atenció personal, que possibiliten l'adquisició de malalties que es transmeten per la sang.

La regularització es faria en base a l'article 24 de la Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de sanitat, que regula la intervenció pública en les activitats públiques o privades que, directament o indirectament, puguin tenir conseqüències negatives per la salut, en exercici de les competències atribuïdes a la Generalitat de Catalunya en matèria de sanitat a l'article 17 de l'Estatut d'autonomia.

Poder disposar d'una norma sanitària específica que reguli les condicions higiènicosanitàries d'aquest tipus d'activitats (les d'atenció personal), és una condició prèvia per poder realitzar un control sanitari sistemàtic.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social ha iniciat la redacció d'un avantprojecte de decret. En aquest esborrany s'inicidex bàsicament, en aquells punts contemplats en el qüestionari utilitzat en la inspecció dels establiments de tatuatge i piercing. Aquesta norma permetria exigir el compliment de les mesures adreçades a la protecció de la salut dels usuaris i dels professionals del piercing i tatuatge. En l'avantprojecte de decret s'incideix en l'autocontrol dels professionals que realitzen tatuatges i piercing, en la corresponsabilitat dels usuaris, i en les funcions de control sanitari que han d'exercir els Ajuntaments.

Com ja s'ha assenyalat, i d'acord amb el marc legislatiu actual, l'aplicació d'aquesta norma correspondria en principi als Ajuntaments, ja que els li compet el control sanitari d'aquest tipus d'establiments i activitats. Serien doncs als Ajuntaments a qui correspondria concedir l'autorització sanitària prèvia al funcionament d'aquestes activitats. Obviament caldrà establir mecanismes de col·laboració interadministrativa en aquest camp. És important subratllar que els Ajuntaments haurien de fer un esforç en detectar tots aquells locals o indrets on es realitzen pràctiques de piercing i tatuatge.

5.3. És bàsic considerar que els titulars dels permisos d'activitat dels establiments on es realitzen aquestes activitats, són els responsables de la seguretat i la salubritat en les seves instal·lacions. A ells els li correspon les tasques d'autocontrol dels riscos per a la salut associats a les activitats de piercing i tatuatge.

5.4. La combinació dels procediments d'autocontrol continuat per part dels responsables dels establiments, i de control oficial periòdic per part dels òrgans administratius competents, ha de permetre augmentar el nivell de protecció de la salut dels usuaris i dels professionals que realitzen les activitats de piercing i tatuatge.

5.5. Implicar el sector en la promoció de les normes i consells.

5.6.- Participar i col.laborar en la implamantació d'un codi de bones pràctiques encaminades a protegir la salut dels usuaris d'aquests serveis, impulsant i garantint la formació específica dels professionals de tatuatge i *piercing*.

Barcelona, 30 de juny de 1999.

Informe sobre la campanya divulgativa adreçada a prevenir els riscos de contagi i transmissió de malalties en les operacions de tatuatge i *piercing*.

1. Introducció

La campanya a que fa referència aquest informe s'ha portat a terme d'acord amb la Resolució 856/V del Parlament de Catalunya, referent a la regulació de les activitats dels sectors professionals dedicats a la pràctica de tècniques de tatuatge i *piercing*.

2. Estratègia de la Campanya

Si bé la campanya divulgativa persegueix un objectiu, que és assegurar la protecció de la salut de les persones, té dues finalitats:

- a) Comunicar tant als usuaris del *piercing* i tatuatges, com als professionals que realitzen aquestes activitats, els riscos sanitaris que comporten aquestes pràctiques.
- b) Proporcionar els consells sanitaris adequats per incrementar la seguretat en la protecció de la seva salut davant de malalties que es poden adquirir a través de la pràctica del *piercing* i del tatuatge.

3. Procés

El procediment seguit es compon de les següents fases:

- Conèixer la situació actual, les condicions en que es realitza el *piercing* i el tatuatge.
- Identificar i avaluar els riscos sanitaris relacionats amb aquestes dues activitats.
- Elaborar els consells sanitaris dirigits a assegurar la protecció de la salut davant del *piercing* i els tatuatges.
- Preparació del material més adequat per aconseguir la corresponsabilització dels usuaris i l'autocontrol dels professionals del *piercing* i tatuatge.
- Distribució del material divulgatiu.

4. Conèixer la situació actual

La informació s'ha recollit *in situ*, a través de la inspecció d'un nombre significatiu d'establiments on es realitzen pràctiques d'aquest tipus (veure "Informe sobre els sectors professionals que practiquen les tècniques del tatuatge i del piercing". També s'han utilitzat dades proporcionades pel mateix sector.

5. Identificar i avaluar els riscos sanitaris relacionats amb aquestes dues activitats

La identificació i avaluació dels riscos sanitaris relacionats amb aquestes dues activitats s'ha fet atenent a les dades epidemiològiques disponibles fins el moment, així com a partir de la informació proporcionada per la recerca bibliogràfica.

Els riscos sanitaris que comporten el piercing i el tatuatge fan referència a determinades activitats relacionades amb l'atenció personal, que possibiliten l'adquisició de malalties que es transmeten per la sang. Aquestes activitats practicades per professionals no sanitaris no són exclusives del piercing i tatuadors, doncs situacions de risc semblant poden originar-se al voltant de la manicura, de l'afaitat o de la depilació elèctrica.

Per tant, si bé les activitats que sistemàticament perforen la pell o les mucoses com ara els tatuatges o el piercing són les que comporten un risc més alt, també hi ha risc, encara que en menor mesura, en totes aquelles activitats en les quals accidentalment es poden provocar petites ferides als clients. Atès que les mesures preventives davant d'aquests riscos es van preveure comunes, el procés d'avaluació del risc sanitari i els consells sanitaris que s'han elaborat, fan referència a totes les professions d'atenció personal.

6. L'elaboració dels consells sanitaris dirigits a assegurar la protecció de la salut davant del piercing i els tatuatges

Els consells sanitaris van dirigits sobre tot a la prevenció de les hepatitis B i C, ja que són les malalties que més freqüentment s'associen a aquest tipus de pràctiques. De fet les recomanacions que es donen serveixen per a qualsevol malaltia que es pugui transmetre per la sang, com ara la sida.

7. Preparació del material més adequat per aconseguir la corresponsabilització dels usuaris i l'autocontrol dels professionals del piercing i tatuatge

Una comissió d'experts ha estat l'encarregada d'elaborar el material informatiu.

Frutit del seu treball són dos models de documents divulgatius. La coordinació editorial l'ha realitzat la Secció de publicacions del Departament de sanitat i Seguretat Social. El disseny en ambdós casos és de Publicitat i Disseny Grup MPB, SL:

7.1. *Guia per a la prevenció de les malalties víriques de transmissió sanguínia als centres i serveis d'atenció personal -annex 3-*. S'han editat 10.000 exemplars. És una publicació dirigida bàsicament als professionals que realitzen pràctiques d'atenció personal. La primera edició data de desembre de 1998. En l'índex hi trobem els següents punts:

- Introducció
Què és l'hepatitis, virus que la causen, com es contagia...
- Quines mesures cal que adoptin els professionals
Recomanacions generals
- Els utensilis
Agulles i xeringues, rasurat i afaitat, altres utensilis...
- Locals i instal·lacions
Consideracions generals, neteja i desinfecció de locals i utensilis.
- Quines són les mesures generals de prevenció
Vacunes, ferides sagnants, lesions de la pell...
- Quines mesures de prevenció hem d'aplicar de forma específica
Piercing, tatuatges.
- Conceptes bàsics
Glossari
- Annexos
Desinfecció i neteja d'objectes, esterilització i desinfecció.

7.2. *Díptic Si estàs en aquest "rotllo", fes-t'ho amb salut -annex 4-*. S'han editat 150.000 exemplars. És una publicació dirigida als usuaris. L'objectiu del fulletó és donar una informació sobre les mesures de prevenció que s'han d'observar quan hom es vol fer un tatuatge o un piercing:

- Si et vols fer un piercing no oblidis que...
Material estèril, guants de tipus quirúrgic i nous, desinfectar la pell..
- Si t'has de fer un tatoo, recorda que...
Tintes i agulles d'un sol ús, el tatuador utilitzarà guants...

8. Distribució del material divulgatiu

La distribució del material informatiu s'ha fet d'acord amb les persones a que es vol arribar.

8.1. Distribució de les guies (mes de maig de 1999): adreçades als professionals dels serveis d'atenció personal (tatuadors, piercing, perruquers,

manicurs, pedicurs, acupuntors...). La distribució es fa a través dels gremis i associacions professionals relacionades amb l'atenció personal, Associació de municipis de Catalunya, Federació de municipis de Catalunya i directament a través dels municipis. La distribució directa a través dels municipis s'ha fet en les següents proporcions: 30 exemplars als municipis de més de 30.000 habitants, 10 exemplars als municipis d'entre 29.000 i 3.000 habitants, i 5 exemplars als municipis de menys de 3.000 habitants. A través de l'Institut Català de Consum s'han distribuït 300 exemplars.

8.2. Distribució dels díptics (mes de març de 1999): adreçats al públic en general i als usuaris d'aquests serveis. Es distribueixen a través d'oficines de farmàcia, escoles (Programa de salut escolar), de la Secretaria General de Joventut i de les associacions de consumidors.

Barcelona, 30 de juny de 1999.

Annexos

Recull descriptiu de les dades dels qüestionaris d'inspecció d'establiments i centres de tatuatge i piercing.

A partir d'un cens de 65 establiments elaborat per les associacions de tatuadors i piercing, es van escollir a l'atzar 35 establiments on es practiquen aquestes activitats. Alguns dels establiments escollits per a inspeccionar havien cessat l'activitat. Hores d'ara s'han inspeccionat els establiments de la mostra situats a Barcelona, Lleida i Tarragona, omplint-se els qüestionaris corresponents a 26 establiments (el 40% del cens).

S'assenyalen amb un asterisc (*) aquelles condicions on el grau de compliment és igual o inferior al 60%. Hi han 8 asteriscs. En la resta l'acompliment de les condicions és superior al 60%.

Tot i que hi ha un compliment mig ampli de les condicions que es consideren correctes (del 70%), cal valorar que les situacions més precàries en principi corresponen a establiments que no consten en el cens d'on s'ha extret la mostra. La realitat possiblement presenta més mancances que les posades de manifest per la mostra inspeccionada.

Autorització administrativa	
Disposen de llicència d'activitat	80.7%
Tipus d'activitat pel qual es té llicència	Tatuatge i/o piercing; Perruqueria, Maquillatge; Dibuix tècnic; Altres.
Centre específic de tatuatge	57.6%
Centre específic de piercing	15.3%
Centre específic de tatuatge i piercing	46.1%
Altres activitats que es realitzen en aquests centres:	Venda de roba i/o material per tatuar, perruqueria, maquillatge, micropigmentació, cursos per fer tatuatges.

Característiques del local on es fa l'activitat	
Terra de neteja i desinfecció fàcil	100%
Parets de superfície llisa i en bones condicions de manteniment fins una alçada adequada.	92.3%
De neteja i desinfecció fàcil	61.5%

Sostres que impedeixen l'acumulació de brutícia		
Manteniment del sostre correcte	88.4%	
Finestres i obertures que impedeixen l'acumulació de brutícia		
Ventilació suficient	84.6%	
Il·luminació suficient	96.1%	
Focus per il·luminar el camp	80.7%	
Rentamans ubicats convenientment	57.6%	*
Rentamans d'accionament no manual	42.3%	*
Amb aigua calenta i freda	46.1%	*
Amb dispensador de sabó	73%	
Amb tovalloles d'un sol ús	84.6%	
Grau de compliment mig (situació considerada correcte) 76.3%		

Equipament i instrumental		
Saia específica per a treballar	100%	
Equipats amb camilla	100%	
Utilitzen agulles d'un sol ús	100%	
Utilitzen tinters d'un sol ús	53.8%	*
Altres tipus d'estris que s'utilitzen	fulles d'afaitar, catèters amb agulles pel piercing, depressors, llençols de paper per la camilla.	
Disposen d'autoclau	57,6%	*
Grau de compliment mig (situació considerada correcte) 82.2%		
Altres estris de desinfecció		
	Esterilitzadors a base d'ultrasons i/o calor sec, diverses combinacions de desinfectants, una olla a pressió.	
Desinfecten el material rebutjable amb alcohol	no 65,3%	
Desinfecten el material rebutjable amb glutaraldehid	no 23%	

Eliminació de residus		
Disposen de destructor d'agulles	11.5%	*
Disposen de contenidor d'agulles	76.9%	

Disposen d'un transport autoritzat dels contenidors de residus sanitaris	23%	*
Grau de compliment mig (situació considerada correcte)		
	37.1%	

Pràctiques higièniques		
Es renta les mans abans de cada aplicació	96.1%	
Es renta les mans després de cada aplicació	88.4%	
Es seca les mans amb tovallola de paper	76.9%	
Disposa de guants d'un sol ús	96.1%	
Utilitza guants en les aplicacions	96.1%	
Local net (durant la Inspecció)	100%	
Utilitza net (durant la inspecció)	100%	
Roba neta (durant la Inspecció)	50%	*
Vacunats de l'hepatitis B	50%	*
Vacunats del tètanus	76.9%	
Grau de compliment mig (situació considerada correcte)		
	83%	

Formació		
Cap estudi; Graduat escolar; EGB;	62.5%	
Formació professional.		
BUP;COU;Carrera de grau mig o superior.	37.5%	
Titulacions que presenten	Disseny gràfic, auxiliar de clínica, enginyer tècnic, filosofia i lletres, belles arts.	
Formació específica de piercing	42%	
Formació específica de tatuatge (en alguns casos disposen del títol de mestre tatuador, expedit per l'Associació Cultural de Mestres Tatuadors, Reg. Nu. 2232 del Dept. de Justícia)	72.7%	
Formació específica de micropigmentació	26.6%	

Valoració mitja global (situacions considerades correctes)

Característiques del local on es fa l'activitat	76.3%
Equipament i Instrumental	82.2%
Eliminació de residus	37.1%
Pràctiques higièniques	83%
Grau de compliment mig (situació considerada correcte)	69.6%